

El teatre com a mirall de la societat

La petja del masclisme apareix en les arts escèniques, en els textos, les direccions, les posades en escena, la repetició d'estereotips i cànons estètics, la tipologia dels personatges femenins, les oportunitats per treballar... És bo evidenciar-ho i prendre'n consciència per avançar en la igualtat de gènere.

Text > **MERITXELL YANES FONT**

El teatre fa de mirall de la nostra societat: la petja del masclisme hi és, hi apareix en lletres majúscules, de la mateixa manera que ens la trobem normalitzada en la vida quotidiana. Està bé evidenciar que això és així i que cal posar-hi remei. Si no ho fem, ho alimentem. Hi apareix en els textos, en les direccions, en les posades en esce-

na, en la repetició de cànons estètics..., i aquests són els obstacles que ens trobem les dones de les arts escèniques. No estem gaire més lluny dels problemes que es troben la majoria de dones en altres professions o en altres sectors.

D'un temps ençà s'ha fet molta feina pervisibilitzar les dones del teatre, intentant de mica en mica arribar a la igualtat en el món de la creació i la producció

artística de Catalunya. Han aparegut i s'han consolidat actrius, productores, directores i guionistes que han obtingut el reconeixement del públic, però encara continuen sent menys en nombre que els homes; la xifra encara és insuficient i ens queda molta feina per fer.

>> *Espectacle Àries de reservat, de la companyia Elena Martinell. (Autoria: ZABETPHOTO)*

La perillosa franja d'edat

Permeteu-me focalitzar una mica més. En la majoria de textos teatrals, els personatges que apareixen més són masculins. Això explica que les dones tinguin menys oportunitats per treballar. La tipologia de personatges femenins també és un altre escull amb què toquem les actrius: és en aquest punt, en què es veu claríssimament que el teatre fa de mirall de la societat, que torna a aparèixer d'una manera flamant el patriarcat. Si ets dona, actriu i tens de quaranta-cinc a seixanta anys, tens molt poca feina, perquè els papers encara es redueixen molt més. Si observem els personatges masculins que apareixen en el teatre, tenen totes les edats possibles i tots els registres imaginables. Per sort, comença a haver-hi dramaturgues que arriben a la franja d'edat esmentada, i això es nota també en els seus textos, en els quals sí que apareixen dones de tota mena. Si, a més a més, ets una dona fora dels canons estètics estereotipats, ja has begut oli: és molt difícil que et tinguin en compte per a segons quins papers, o per sortir a la televisió o al cinema. En canvi, d'homes, en veiem de tota mida i de tot color.

Tenim una feina en la qual podem crear imaginaris nous, més justos i igualitaris, en què podem desfer-nos de tots els estereotips. Ho podem fer amb tota la convicció i tota la llibertat. De fet, és el que podem aportar, com a creadores, per canviar la situació. Quan explico contes tendeixo, per naturalesa, a explicar històries en què fomento la igualtat de gènere: la mare cuina i el pare renta la roba. Quan produeixo un espectacle teatral, explico històries de dones, històries que neixen de les vivències de les dones (*Ventura, Dolors, Llibràlegs IV, Kilòmetres*). I em surt d'una manera natural, de la meua manera de viure el món i d'entendre'l. El teatre és una feina d'equip, i els equips estan compostos per homes i per dones, però cada cop som més dones i tenim moltes coses per explicar.

Permeteu-me centrar-ho molt més, encara. Ser dona actriu significa que

has de lluitar contra tot el que he esmentat abans i si, a més, et plantejges ser mare, també has de lluitar per no desaparèixer del panorama teatral, perquè poden pensar que has abandonat la carrera, ja que tothom pressuposa que les dues opcions alhora són incompatibles. Has de fer el doble d'esforç per visibilitzar la teua feina, perquè vegin que encara ets actriu. També us confessoré un secret: ser mare et dona una

força, una seguretat i una perseverança que traspuen en la teua professió. Però d'això te n'adones un cop t'has atrevit a fer-ho. Durant molts anys vaig dubtar de ser mare o no, condicionada per la feina, i ara m'adono que era un error majúscul i que si ho hagués sabut, ho hauria estat molt abans.

On són les dones que escriuen, que dirigeixen, que actuen? Com és que encara no hem conquerit l'espai de la direcció, de l'escenografia, de la dramaturgia?

Fins que els homes no s'ho creguin

Però no estic sola a les comarques gironines; estic envoltada de moltes dones actrius, creadores, dramaturgues, directores, productores, gestores culturals, escenògrafes, vestuaristes, emprenedores. Si em fixo en la CAEP (l'associació de Companyies d'Arts Escèniques Professionals de les comarques gironines), m'adono que està composta per vint-i-una companyies professionals, i en dotze d'aquestes companyies hi ha dones involucrades: creadores, actrius, ballarines, cantants i productores. Si em fixo en l'AGT (Associació Gironina de Teatre), veig que està composta per setanta-vuit socis, quaranta-tres dels quals són dones.

On són totes les dones que escriuen, que dirigeixen, que actuen? Com és que encara no hem conquerit l'espai de la direcció, de l'escenografia, de la dramaturgia? Potser és perquè els que determinen quins projectes es trien encara són molts més homes que dones? Per què si l'art és una forma de coneixement, una forma d'educació i de creixement personal, no promou la igualtat de gènere al cent per cent? Pot ser que ens passi tot això perquè la majoria dels que tenen eines i poder per fer canviar les coses són homes? A mi, personalment, no m'agraden les

>> La psicòloga, dramaturga i directora de teatre Clàudia Cedó, l'any 2015, amb qui aleshores era el regidor de Cultura de l'Ajuntament de Banyoles, Jordi Bosch.

Font: AJUNTAMENT DE GIRONA. CRDI. EL PUNT AVUI (RAMON ESTEBAN).

quotes, però si no s'avança d'una manera natural, potser ens caldrà aplicar-les per llei.

Les dones lluitem, i molt, per avançar, però és clar que fins que els homes no s'ho creguin, fins que no estiguin al nostre costat de veritat, no hi haurà canvi. El canvi l'hem de fer junts, i em sap greu, senyors, però ja no hi ha cap excusa que valgui.

Meritxell Yanes Font

Nascuda a Girona el 1976, es va diplomar en interpretació a l'escola de teatre El Galliner i va completar la seva formació d'actriu a Barcelona, a Reggio de l'Emília i a Buenos Aires. Actualment exerceix d'actriu, directora, productora i contacontes amb una trajectòria de més de vint anys, plena d'iniciatives que ha recollit al web meritxellyanes.com. Forma part de les companyies PocaCosa Teatre i MeriYanes Produccions.